



ROUWPRAAT

IN HULPVERLENING

BIJ HET VERLIES VAN EEN KIND

Interactief symposium ♥ 27-28 oktober 2025

Herpak je! Of hoe zorg kan verwarmen

Keuzesessies symposium

Overzicht programma

Maandag 27 oktober

8.30 - 9.15 u	Onthaal
9.15 - 11.10 u	Plenaire lezing
11.10 - 11.45 u	Pauze
11.45 - 12.45 u	Keuzesessie A
12.45 - 14.00 u	Lunch
14.00 - 15.00 u	Keuzesessie B
15.10 - 16.10 u	Keuzesessie C
16.15 - 17.00 u	Panelgesprek
17.00 - 18.00 u	Receptie

Dinsdag 28 oktober

8.30 - 9.15 u	Onthaal
9.15 - 11.10 u	Plenaire lezing
11.10 - 11.45 u	Pauze
11.45 - 12.45 u	Keuzesessie D
12.45 - 14.00 u	Lunch
14.00 - 15.00 u	Keuzesessie E
15.10 - 16.10 u	Keuzesessie F
16.15 - 17.00 u	Afsluitmoment

Info

Je kan 3 keuzesessies per dag kiezen tijdens het inschrijven.

Hier vind je een overzicht van alle workshops en tijdens welke momenten je deze kan volgen. Verder is er ook een beschrijving per workshop, om zo een betere keuze te kunnen maken.

Meer info over het Symposium? Ga naar www.kdg.be/rouwpraat
Vragen? Stuur een mailtje naar petra.depesseroey@kdg.be

ROUWPRAAT

IN HULPVERLENING

BIJ HET VERLIES VAN EEN KIND

Interactief symposium ♥ 27-28 oktober 2025

Herpak je! Of hoe zorg kan verwarmen

Overzicht keuzesessies

		MA 27			DI 28		
Titel van de keuzesessie		A	B	C	D	E	F
1	Ruimte voor rouw op school – Bert Quintiens	30			30		
2	Pappa's rouwen ook – Bjorn Visser & Ramon van Loon				50	50	
3	"Wat is dat, doodgaan?". Het doodskoncept bij kinderen en jongeren. – Inne Leuris	50					
4	"Kinderen rouwen niet". Misverstanden rond rouw bij kinderen. – Inne Leuris		50				
5	Tips and tricks: (smartphone)fotografie voor zorgverleners – Anneleen Fransen				50	50	
6	De noodzaak van postmortaal onderzoek bij plotse en onverwachte overlijdens van zuigelingen – Wouter Van Den Bogaert			50			
7	Rouw raakt je leven in heel wat facetten – Melissa Raes & Gerda Devos				25		25
8	Rimpelingen van vroeger verlies – Ilse Smets		12			12	
9	Rouwgeletterdheid bij zorg- en welzijnsmedewerkers – Sophie Albrecht			20			20
10	Slachtofferbejegening en slechtnieuwsmelding – Els Poelmans	50			50		
11	Toepassing van de watermethode bij perinataal verlies – Anneleen Fransen						50
12	Creatief werken met kinderen en jongeren in rouw – Amy Vandenberghe		12	12			
13	Perinatale palliatieve zorg: wetenschappelijke resultaten en praktische tips voor zorgverleners – Laure Dombrecht			50			50

14	De lagen van verlies: zorgzaam begrijpen van perinatale rouw - Marjan De Coster		50			50	
15	De uitvaart van een kind - Vanessa Boel			15			15
16	Pril zwangerschapsverlies: ervaringen en noden van vrouwen en hun partners - Maëlle De Coninck	50					50
17	Hoe ga je om met grote levensvragen van kleine kinderen? Tips en tricks voor hulpverleners - Inge Tency		20			20	
18	Juridisch kader bij perinatale sterfte - Sofie Fantin	50			50		
19	Do's and don'ts bij trauma - Sara Maeyaert		30				
20	Van posttraumatische stress naar posttraumatisch samenwerken - Dagmar Versmissen			25			
21	Holding Space bij zwangerschapsverlies: de 3 delen van de holding space theorie - Galle Soetkin	50					
22	Via flowschrijven je rouw en je professionele draagkracht verkennen - Catherine Verguts					20	20
23	Opname op de verloskamer. Waar kunnen we als vroedvrouw écht het verschil maken voor ouders van een overleden kindje... - Katleen Jacobs			50	50		
24	Een rugzakje vol rituelen: kleine gebaren, grote betekenis - Tine Belmans	20			20		
25	Samen verder na het verlies van een kindje - Vanessa Muyltermans			50		50	
26	Als zorgen sporen nalaten - Erik de Soir				20		
27	Koester: Warme(thuis)zorg als je kind niet meer beter wordt - Nathalie Van Hoorebeke	30	30				
28	Beeldend werken met de roeiboot als metafoor voor het rouwproces - Lies Scaut						40
29	De procedure "Verdacht Overlijden" - Valerie Swennen		25				
30	Ons lichaam wijst de weg - Katleen Alen	14				14	
31	Als je innerlijke 'ikken' botsen - Elen Kirsten					10	
32	Palliatieve zorgen op de NICU: de baby en het gezin centraal - Elke Moens	50				50	
33	Onverwacht: Als prenatale screening leidt tot onmogelijke keuzes - Sanne van der Hout		30	30			



34	Rouw in fertiliteitstrajecten - Viki Peeters		30				
35	Warme ondersteuning op maat na het verlies van een kind - Nils Van Uffelen	20			20		
36	Vrouwen met pril zwangerschapsverlies goed begeleiden - Miriam van Kreijl		50				
37	Rouw op het werk: zien, erkennen, ondersteunen - Veerle Peeters			50			
38	Van VERwachting naar Afwachting - Christine Vandenhoele			50			50
39	De watermethode als bewaarmethode bij verlies van een baby - Christine Vandenhoele		50				
40	De impact van multiculturaliteit binnen een koppel bij het verlies van een kind - Farah & Emily		30			30	
41	Communicatie over ziekte en zorg met ernstig zieke kinderen en hun ouders: tools en tips - Anne van Driessche				30	30	
42	Kinderen als actieve wezens in een transactioneel proces - Lies Scaut					40	
43	Pre-Implantatie Genetische Testing (PGT) - Pascale De Becker		40				
44	Rouw bij het verlies van een kind in het licht van de islam - Chaima Ahaddour				50		
45	Islam, prenatale testen en zwangerschapsafbreking - Chaima Ahaddour					50	
46	Bijzondere kindervoorwaarden: inspiratie en verhalen out of the box & alles is mogelijk - concepten - Kathleen Weuts	50			50		
47	Troostkoffer - Lise Hellemond					30	





ROUWPRAAT

IN HULPVERLENING

BIJ HET VERLIES VAN EEN KIND

Interactief symposium ♥ 27-28 oktober 2025

Herpak je! Of hoe zorg kan verwarmen

Informatie keuzesessies



Ruimte voor rouw op school

A & D

Bert Quintiens, VUB

Rouw, afscheid, dood en verlies zijn thema's die iedereen aanbelangen. Ook binnen de schoolcontext worden zowel leerlingen als personeel geregeld geconfronteerd met een verlies, denk maar aan het overlijden van een ouder, een huisdier, de scheiding van ouders of een vriendje dat van school verandert. Scholen spelen hierin een belangrijke rol; wat kunnen zij doen om dergelijke situaties een plaats te geven, en actief met deze thema's aan de slag te gaan? Het is mogelijk om zowel leerlingen als leerkrachten de kennis, vaardigheden en attitudes bij te brengen om dergelijke situaties niet uit de weg te gaan. Zo werkt de school aan jongeren die sterker in het volwassen leven staan, waarin zij deze situaties ook op geregelde momenten zullen meemaken. Door als school ook te focussen op het personeel, vallen belangrijke winstkansen voor de school als werkgever te behalen. Tijdens deze workshop bekijken we hoe een school preventief met de thema's rouw en verlies aan de slag kan gaan, en wat zij kan doen op het moment dat een dergelijke situatie zich voordoet.



Pappa's rouwen ook

D & E

Bjorn Visser & Ramon van Loon, Stichting Rouwkost

Pappa's rouwen ook – een lezing over het vaak ongeziene verdriet van vaders. Tijdens deze lezing nemen we je mee in een eerlijk verhaal over verlies en vaderschap. Je krijgt een uniek kijkje in het rouwend vaderhart – rauw, echt en vaak stil verdriet. Want waar moeders vaak woorden vinden, blijven vaders regelmatig stil. Maar het verdriet is er wel. Hoe uit het zich? Wat hebben vaders nodig? En hoe kun je als omgeving écht aanwezig zijn? Met herkenbare verhalen, inzichten en handreikingen om vaders te ondersteunen in hun rouwproces. Deze lezing opent ogen, verzacht oordelen en geeft handvatten. Want pappa's rouwen ook – en dat mag gehoord worden.



“Wat is dat, doodgaan?”. Het doodskoncept bij kinderen en jongeren.

A

Inne Leuris, Palliatieve Hulpverlening Antwerpen

Wat begrijpen kinderen over de dood? Vanaf welke leeftijd kunnen ze het onomkeerbare en het onvermijdelijke inzien? Kleine kinderen gaan magisch denken, later evolueert dit naar abstract denken. De informatie die je geeft aan kinderen over doodgaan, cremieren, ongeneeslijk ziek zijn, euthanasie, ... moet aangepast worden aan het ontwikkelingsniveau van het kind. Tijdens deze vorming bespreken we de cognitieve ontwikkeling van baby's tot adolescenten rond het thema dood en hoe we onze communicatie hierop kunnen afstemmen.



“Kinderen rouwen niet”. Misverstanden rond rouw bij kinderen.

B

Inne Leuris, Palliatieve Hulpverlening Antwerpen

Er wordt vaak gedacht dat kinderen te jong zijn om gevoelens van rouw te ervaren. Ze krijgen soms de kans niet om afscheid te nemen en om hun emoties te uiten. “Daar ben jij nog te jong voor!”, is een antwoord dat maar al te vaak wordt gegeven. Hardnekkige misverstanden zoals dat rouw maar 1 jaar mag duren, dat het in vaste fasen verloopt, dat tieners die niet huilen sowieso hun klop nog gaan krijgen, dat ze het moeten loslaten om te kunnen functioneren, dat ze absoluut moeten praten, ... kleuren vaak hoe wij denken over kinderen en jongeren in rouw. Tijdens deze vorming gaan we dieper in op hoe kinderen rouwen, welke signalen we allemaal kunnen zien en hoe we hen best kunnen ondersteunen.



Tips and tricks: (smartphone)fotografie voor zorgverleners

D & E

Anneleen Fransen, Boven De Wolken VZW

In deze workshop leer je de basis van (smartphone)fotografie, met praktische tips & tricks om snel en doeltreffend betere foto's te maken. Door enkele eenvoudige richtlijnen toe te passen, kun je beelden vastleggen van veel hogere kwaliteit. Dit is bijzonder waardevol in noodgevallen, wanneer het snel moet gaan en/of Boven de Wolken niet tijdig aanwezig kan zijn. Ook andere momenten, zoals het geven van een badge of het maken van afdrukjes, zijn dierbare herinneringen die zorgverleners kunnen helpen bewaren voor de ouders.



De noodzaak van postmortaal onderzoek bij plotse en onverwachte overlijdens van zuigelingen

C

Wouter Van Den Bogaert, UZ Leuven

Wanneer een ogenschijnlijk gezonde baby plots overlijdt, blijven ouders en zorgverleners vaak achter met veel vragen. In deze lezing staat dr. Van Den Bogaert stil bij het belang van een volledig postmortaal onderzoek – klinisch, forensisch en soms ook genetisch – om antwoorden te vinden, fouten uit te sluiten, en herhaling te voorkomen. Er wordt dieper ingegaan hoe een multidisciplinaire samenwerking (wetsarts, politie, kinderarts, sociaal werk...) bijdraagt aan de reconstructie van wat er precies is gebeurd. De sessie is opgevat als een lezing met ruimte voor vragen en interactie.



Rouw raakt je leven in heel wat facetten

D & F

Melissa Raes & Gerda Devos, www.eenplekjerust.be & www.aandachtvoorafschied.be

Rouwen is een hoogst individueel proces. Hoe het rouwen het leven raakt is dan ook voor iedereen anders. Wat we wel weten is dat het het leven echt anders maakt. Vele facetten in je leven beleef je anders. Dit is niet makkelijk want dat waar jij zo op kon bouwen - wie jij bent - voelt en beweegt nu anders. Net nu je leven op z'n kop staat en er een regenboog aan emoties door je heen gaat. Tijdens deze interactieve workshop vermengen we onze praktijkervaring met theorie om zo een bredere kijk te bieden in een rouwproces.





Rimpelingen van vroeger verlies

B & E

**Ilse Smets, docente KdG, Gestalt-en existentiële therapeute.
Werkzaam bij FOE, Outward Bound en OVK**

We kunnen van deze wereld niets meenemen van wat we hebben gekregen, we kunnen alleen iets achterlaten van wat we gegeven hebben. Wat hebben we na het verlies van dierbaren in ons opgenomen? In deze workshop gaan stenen onze zoektocht representeren zowel de onaffe zaken in ons rouwproces als de dierbare stukken die je wil koesteren. Ook als hulpverlener raakt nieuw verdriet in onze werkcontext ons eigen oud verdriet. Een workshop die je de mogelijkheid geeft hier met aandacht, respect en zorg bij stil te staan in kleine groep.



Rouwgeletterdheid bij zorg- en welzijnsmedewerkers

C & F

Sophie Albrecht, KdG

In deze interactieve voorstelling van onze onderzoeksresultaten rond rouwgeletterdheid bij zorg- en welzijnsmedewerkers delen we niet alleen onze resultaten en bevindingen. We gaan samen met professionals en ervaringsdeskundigen op zoek naar manieren om rouwgeletterdheid te verbeteren en af te stemmen op de noden van nabestaanden.



Slachtofferbejegening en slechtnieuwsmelding

A & D

Els Poelmans, Politiezone Kempenland

Door mijn jaren ervaring als slachtofferbejegenaar geef ik lezing over enkele ervaringen uit mijn loopbaan. Door het delen van deze ervaringen neem ik jullie mee in de werking van slachtofferbejegening algemeen, slechtnieuwsmeldingen aan volwassenen, maar ook aan kinderen. Tijdens de lezing is er voldoende ruimte om vragen te stellen en om eventueel persoonlijke casussen waar jullie op vastlopen te bespreken.



Toepassing van de watermethode bij perinataal verlies

F

Anneleen Fransen, Boven De Wolken VZW

In deze lezing wordt ingegaan op de watermethode als een liefdevolle en respectvolle manier om overleden baby's op te baren. De methode helpt het fragiele lichaamje te behouden, voorkomt snelle verkleuring en uitdroging, en biedt ouders de kans om op een zachte, natuurlijke manier afscheid te nemen.



Creatief werken met kinderen en jongeren in rouw

B & C

Amy Vandenberghe, Missing You VZW

Hoe ga je aan de slag met kinderen en jongeren die rouwen, wanneer woorden tekort schieten? In deze interactieve workshop ontdek je creatieve methodieken die helpen om verlies, emoties en herinneringen een plek te geven. Op een creatieve en ervaringsgerichte manier maak je kennis met diverse werkvormen die je nadien zelf kunt inzetten in de praktijk. Een inspirerende sessie voor wie met hart en handen wil leren.





Perinatale palliatieve zorg: wetenschappelijke resultaten C & F en praktische tips voor zorgverleners

Laure Dombrecht, UGent & VUB

Het bespreken van wetenschappelijke resultaten rond perinatale palliatieve zorg (prevalentiecijfers, attitudes en ervaringen van zorgverleners en ouders, barrières voor het leveren van perinatale palliatieve zorg na een ernstige diagnose...). Het aanbieden van praktische tips rond communicatie met ouders in het kader van perinatale palliatieve zorg. Het schetsen van mogelijke oplossingen om barrières van zorgverleners voor het leveren van palliatieve zorg in de perinatale periode te verminderen.



De lagen van verlies: zorgzaam begrijpen van perinatale rouw B & E

Marjan De Coster, KU Leuven

Perinataal verlies is niet alleen het verlies van een kind. Het is ook het verlies van een toekomstbeeld, het verlies van wie je was en hoopte te zijn als ouder, en het verlies van het vertrouwen in je eigen lichaam. In deze sessie gaan we samen op zoek naar hoe rouw zich laag na laag opbouwt en hoe je als zorgverlener die gelaagde rouw beter kan begrijpen en begeleiden. Ik neem je in deze sessie graag mee in de gesprekken met 75 mama's die hun kind perinataal verloren, en 25 'affect houses', kleine kijkdozen die de gelaagdheid van hun rouw tastbaar maken via kleur, textuur en ruimte. Deze aanpak helpt je als hulpverlener fijngevoeliger af te stemmen op wat ouders doormaken. Hoewel de focus ligt op perinataal verlies, brengt deze sessie eveneens inzichten die herkenbaar kunnen zijn voor ouders die later in het leven een kind verliezen.



De uitvaart van een kind C & F

Vanessa Boel, TRØST duurzaam afscheid

Wat zijn de mogelijkheden en keuzes? Wat mag en wat moet er nu eigenlijk? Hoe kan je bewust afscheid nemen? Hoe verloopt een thuisopbaring? Wat mag je allemaal zelf doen? Welke kosten zijn er? Een informatieve sessie waarin we aan de hand van enkele voorbeelden in gesprek gaan en open antwoorden op je vragen. Alles is welkom.



Pril zwangerschapsverlies: ervaringen en noden van vrouwen en hun partners A & F

Maëlle De Coninck, KdG

Wat hebben vrouwen en hun partners écht nodig na een pril zwangerschapsverlies? Ontdek hun ervaringen, noden en verwachtingen. Tijdens deze keuzesessie krijgt u een unieke inkijk in de eerste resultaten van een grootschalige online bevraging bij vrouwen en hun partners die een zwangerschapsverlies meemaakten in de eerste 13 weken. De bevraging bracht niet alleen hun persoonlijke ervaringen en ondersteuningsbehoeften in kaart, maar ook hoe zij het huidige zorgaanbod beleefden. Deze inzichten bieden waardevolle handvatten voor het ontwikkelen van betere zorgtrajecten én gerichte bijscholingen voor zorgverleners. Daarnaast delen we de resultaten van een focusgesprek met extramurale zorgverleners, waarin zij openhartig spraken over de uitdagingen die zij ervaren in de begeleiding van ouders na perinataal verlies. We sluiten af met een visuele 'journey map' die het zorgtraject van een vrouw na een pril zwangerschapsverlies in beeld brengt – een krachtige tool die uitnodigt tot reflectie en dialoog.





Hoe ga je om met grote levensvragen van kleine kinderen? Tips en tricks voor hulpverleners

B & E

Inge Tency, Odisee Hogeschool

Ouders, grootouders, leerkrachten en hulpverleners worden regelmatig geconfronteerd met existentiële vragen van kinderen over dood, afscheid en verdriet, waar geen duidelijke of pasklare antwoorden op zijn. Deze grote levensvragen vormen een uitnodiging van kinderen om samen in gesprek te gaan, naar hen te luisteren en te exploreren. Maar hoe pak je dit het best aan? In deze interactieve workshop gaan we in op verschillende gespreksmethoden, met bijzondere aandacht voor filosoferen met kinderen. We geven de basis mee om een verdiepend gesprek te voeren met kinderen over de vragen die hen bezighouden. We doen dit aan de hand van concrete tips, handvaten, oefeningen en voorbeelddialogen en gaan specifiek in op de rol die hulpverleners hierbij kunnen spelen.



Juridisch kader bij perinatale sterfte

A & D

Sofie Fantin, KdG

Mogen we onze dochter een naam geven? Heb ik nu recht op moederschapsrust? Mogen we ons zoontje mee naar huis nemen? Deze vragen heb je als zorgverlener mogelijk al eens gekregen. Misschien had je hierop niet direct het juiste antwoord. De regelgeving is complex. In deze sessie neemt Sofie Fantin je mee in deze regelgeving en geeft een duidelijk kader mee dat helpend kan zijn om antwoorden te formuleren.



Do's and don'ts bij trauma

B

Sara Maeyaert, Thomas More & Broze Wolken

deze sessie wordt het onderscheid gemaakt tussen een traumatische gebeurtenis, trauma en PTSS, algemeen en specifiek perinataal. Er wordt in gegaan op belangrijke signalen in functie van differentiaaldiagnostiek. De aanbevelingen met betrekking tot behandeling worden toegelicht met concrete opties binnen het werkveld.



Van posttraumatische stress naar posttraumatisch samenwerken

C

Dagmar Versmissen, Thomas More

Tijdens deze interactieve lezing gaan we in op trauma bij verlies. Wanneer zijn jullie als hulpverlener reeds geconfronteerd met trauma van cliënten? We staan stil bij het verschil tussen een traumatische ervaring, traumatische stress en posttraumatische stress. Werken rond trauma lijkt voer voor psychologen, maar in deze sessie gaan we op zoek naar wat iedere hulpverlener kan doen. Door als professioneel netwerk de persoon met trauma te ondersteunen, ondersteunen we het welbevinden het gehele gezin.



Holding Space bij zwangerschapsverlies: de 3 delen van de holding space theorie

A

Soetkin Galle, Vlaamse Federatie van Doula's

De 3 delen van de Holding Space bij zwangerschapsverlies theorie ontwikkeld door Amy Wright Glenn worden toegelicht. Amy Wright Glenn is de oprichter van The Institute for the Study of Birth, Breath and Death in Amerika. Ze is geboorte- en Afscheidsdoula en haalde inspiratie voor haar theorie bij de manier waarop doula's gezinnen begeleiden. De 3 delen van de Holding Space theorie bestaan uit: 1. een introductie



tot het liefdevol aanwezig zijn, vergezellen en "companioning model of care" van dr. Alan Wolfelt; 2. het belang van ondersteunende netwerken en 3. de kracht van rituelen. Het bereidt professionals voor om op een meelevende en onderbouwde manier te kunnen space holden met meer vertrouwen en duidelijkheid voor een van de pijnlijkste en meest verwoestende verliezen in het leven. De 3 delen worden kort toegelicht en geduid aan de hand van verhalen van ouders.

22

Via flowschrijven je rouw en je professionele draagkracht E & F verkennen

Catherine Verguts, auteur 'Kraanvogel, vlieg - afscheid van een kind'

In deze workshop onderzoek, voel en reflecteer je al schrijvend. Over je eigen verdriet als hulpverlener. Over wat je de kracht geeft om te blijven staan, ook. Via een aantal korte, gerichte en toegankelijke opdrachten schrijf je door (een techniek waarbij je ontdekt wat er leeft omdat je blijft schrijven, zonder oordeel, zonder te stoppen of te schrappen). Daarna wisselen we uit in een duo en in groep. Afluitend volgen er tips voor hoe je verder kan blijven schrijven en hoe het schrijven jou kan ondersteunen als je het moeilijk krijgt.

23

Opname op de verloskamer. Waar kunnen we als vroedvrouw écht het verschil maken voor ouders van een overleden kindje... C & D

Katleen Jacobs, ZAS

Wat kunnen we als verloskundig team zeggen, doen en in het achterhoofd houden? Het zit soms in kleine details die ons als hulpverlener kunnen ontgaan maar die een wereld van verschil kunnen maken voor ouders van een stil geboren kindje.

De antwoorden kreeg ik van ouders tijdens rouwgesprekken die ik met hen voerde voor en/of na de bevalling. Ook via lotgenotengroepen (Berrefonds, Met lege handen,...) verkreeg ik een hoop info en tips.

De workshop zal eerder een informatief karakter hebben waar er plaats is voor dialoog en er zullen een hoop praktische tips rond opname & bevalling worden aangereikt.

24

Een rugzakje vol rituelen: kleine gebaren, grote betekenis A & D

Tine Belmans, Rouwcollectief

In deze interactieve workshop verkennen we het belang van rituelen en symboliek bij het verlies van een kind. We staan stil bij hoe deze elementen steun en betekenis kunnen bieden aan rouwende ouders en aan zorgverleners zelf. We hebben het over hoe rituelen kunnen helpen om ruimte te maken voor verdriet en verbinding. Samen verzamelen we ideeën en inspiratie die je kunt doorgeven aan ouders of toepassen in je eigen werkcontext.

25

Samen verder na het verlies van een kindje C & E

Vanessa Muyldermans, Relatietherapeut-Seksuoloog
www.vanessamuyldermans.be

Het verliezen van een kindje heeft (ook) een enorme impact op de (liefdes)relatie van de ouders (en in het verlengde daarvan hun seksuele relatie). Beiden verwerken hun verlies vaak op hun eigen manier, wat heel verschillend van elkaar kan zijn. Wat maakt dat ze dit verdriet soms niet zien van elkaar of bepaald gedrag van de ander niet begrijpen,... Ze gaan zich daarop dikwijls alleen voelen... En als partners verder van elkaar verwijderd raken. Soms lukt het hen om een brug te vormen en als koppel samen verder te gaan,



maar soms lukt dat niet en is het beter om liefdevol uit elkaar te gaan. Er is daarbij geen goed of slecht. Het zal wel sowieso 'anders' zijn. Ook wanneer ze kiezen om samen verder te gaan zal dit op een andere manier zijn dan voorheen. Niet beter of slechter, wel anders. Samen zullen ze moeten zoeken naar die manier, die anders... Graag help ik in deze lezing dit alles een beetje helderder te krijgen en geef ik talrijke voorbeelden ter illustratie en concrete tips & tricks en oefeningen/tools om als koppel mee aan de slag te gaan.

26

Als zorgen sporen nalaten

D

Erik de Soir, De Weg Wijzer - Expertisecentrum voor Trauma- en Rouwbegeleiding

In deze workshop zal worden stilgestaan bij hoe het werk van hulpverleners die regelmatig worden geconfronteerd bij zware en ingrijpende verhalen zowel fysiek als mentaal intens kan zijn. De situaties waarmee ze dagelijks geconfronteerd worden, kunnen ook op de hulpverlener een secundair traumatiserende impact hebben. Deze impact is vaak niet zichtbaar, maar heeft een diepgaande invloed op het welzijn van zowel individuele teamleden als het team als geheel.

In deze context is het belangrijk om ook de rol van leidinggevend te beschrijven met betrekking tot het omgaan met de mentale en emotionele belasting die gepaard gaat met het werk in de hulpverlening aan getroffen van verlies en trauma. Er wordt ingezoomd op verschillende cruciale onderwerpen, waaronder de waarde van peer support, bij acute en cumulatieve werkstress, en de concrete werking van een opvangmodel om zowel trauma als morele verwonding te voorkomen.

27

Koester: Warme(thuis)zorg als je kind niet meer beter wordt

A & B

Nathalie Van Hoorebeke, Koester / Kinderkankerfonds / Prinses Elisabeth Ziekenhuis/ UZ Gent

Koester is een pediatriesch liasonequipe met expertise in de palliatieve - en terminale zorg bij kinderen in het ganse Vlaamse landsgedeelte. Elk kind is uniek net zoals elke ook elke begeleiding. Onze expertise ligt bij het optimaliseren van comfortzorg op maat van het palliatieve en stervende kind. We delen graag onze ervaringen met zorgverleners. Wat zijn aandachtspunten? Hoe nemen we moeilijke gesprekken op met de ouders? Hoe kan een afscheid van een kind een intieme beleving thuis zijn,...

28

Beeldend werken met de roeiboot als metafoor voor het rouwproces

F

Lies Scaut, De Weg Wijzer

Tijdens deze interactieve workshop ga je als deelnemer zelf aan de slag om de impact van deze methodiek te ervaren. Het Duaal Procesmodel wordt uitgewerkt in een beeldende techniek waarmee je als hulpverlener en cliënt het rouwproces in kaart kan brengen. Het helpt je cliënt om stil te staan bij het eigen rouwproces en na te gaan in hoeverre er een gezonde beweging is tussen verlies en herstel. Deze methodiek is zowel inzetbaar bij kinderen en volwassenen alsook bij gezinnen.

29

De procedure "Verdacht Overlijden"

B

Valerie Swennen, Politie

Bij een onverwacht, onverklaarbaar overlijden start een onderzoek naar de omstandigheden van het overlijden met het oog op het uitsluiten van een (kwade) tussenkomst van een derde partij en/of het overlijden aan gevolgen van geweld. Ik neem je mee in de procedure en belicht de gevoeligheden.



Ons lichaam wijst de weg

A & E

Katleen Alen, Fara vzw

Cliënten/patiënten die ons raken, begeleidingen die ons naar de keel grijpen, ons zwaar op de maag liggen of wegen op onze schouders, onze adem benemen, ... ons lichaam vertelt het ons vaak voor we het 'weten'. In deze workshop ondervinden we aan den lijve hoe ons lichaam ons ook kan helpen om dichtbij onszelf te blijven, om te herademen, om in evenwicht te blijven wanneer het moeilijk wordt. Hoe blijf je staan als je cliënt je raakt? Hoe herpak je je dan? Je gaat naar huis met een rugzakje aan laagdrempelige lichaamsgerichte houvasten die je in de auto, tijdens de koffiepauze, tijdens een gesprek kan doen. Extraatje: je kan deze dan ook aan de ouders leren die je begeleidt.



Als je innerlijke 'ikken' botsen

E

Elen Kirsten, Fara vzw

Een deel van jou voelt de neiging om zich te herpakken: "Ni neute ni pleuje, en hop naar de volgende!". Een ander deel wil inzoomen, zorgen, meer tijd maken. Dat wringt. In deze ervaringsgerichte workshop, gebaseerd op de methode van Voice Dialogue, zoek je uit wie er in jouw innerlijk publiek zit en hoe je dit kan inzetten in je privé- en professionele leven.



Palliatieve zorgen op de NICU: de baby en het gezin centraal

A & E

Elke Moens, UZA

Tijdens de interactieve workshop bespreken we de mogelijkheden binnen palliatieve zorgen op de NICU. Zowel de comfortzorg voor de neonat als de ondersteuning van het ganse gezin komen aan bod. We vertrekken vanuit een theoretisch kader, maar gaan voornamelijk dieper in op wat de praktische mogelijkheden zijn voor de baby, zijn ouders, grootouders, broers en zussen, ...



Onverwacht: Als prenatale screening leidt tot onmogelijke keuzes

B & C

Sanne van der Hout, Universiteit Maastricht

In het traject van prenatale screening en diagnostiek staan veel zwangere vrouwen en hun partners voor keuzes waarin niet alleen medische overwegingen een rol spelen. Deze keuzes raken diepgaande morele, existentiële en emotionele aspecten en vereisen een zorgvuldige afweging van belangen. In deze interactieve lezing, waarin veel ruimte zal worden gecreëerd om ervaringen te delen, bespreken we hoe zorgverleners ouders kunnen begeleiden in het maken van een geïnformeerde en afgewogen keuze, en hoe zij zelf om kunnen gaan met morele dilemma's in de geboortezorg.



Rouw in fertiliteitstrajecten

A & E

Viki Peeters, Fertiliteitscoach

In fertiliteitstrajecten is verlies vaak al aanwezig nog vóór er sprake is van een tastbaar kindje. Denk maar aan niet gelukte fertiliteitsbehandelingen, verlies van embryo's, biochemische zwangerschappen, zwangerschapsverliezen, verlies van het droomkindje met eigen genen en/of een partner.... Het is telkens een rouwproces, dat vaak niet als volwaardig (h)erkend wordt. Deze keuzesessie werpt licht op de gelaagde, vaak onzichtbare impact van "gestapelde rouw" bij wensouders in een fertiliteitstraject. Een uitnodiging tot meer erkenning en verbinding.



35

Warme ondersteuning op maat na het verlies van een kind **A & D**

Nils Van Uffelen

Wat gebeurt er met een gezin wanneer een kind plots overlijdt? Welke rol kan de zorgverlener opnemen maar vooral wanneer? In deze interactieve workshop deelt Nils Van Uffelen zijn persoonlijke verhaal over het verlies van zijn 16-jarige dochter aan onverwacht hartfalen. Vanuit zijn perspectief als ouder en professional schetst hij hoe gezinnen de juiste ondersteuning nodig hebben – afgestemd op hun noden, én op het juiste moment. We bekijken samen welke types zorgverlening er zijn en gaan er dieper op in. Deze interactieve workshop is rijk geïllustreerd met concrete situaties uit de praktijk. De sessie reikt jou als zorgverlener handvatten aan om op een respectvolle, nabije en deskundige manier aanwezig te zijn in het rauwe landschap van rouw.

36

Vrouwen met pril zwangerschapsverlies goed begeleiden **B**

Miriam van Kreijl, Miskraambegeleiding Nederland

In deze interactieve workshop leer je: · Wat kan de impact zijn van een miskraam of ander pril verlies in de zwangerschap? Wat is helpend om te zeggen als mensen dit meemaken? Of als ze na pril verlies opnieuw zwanger (en vaak veel banger) zijn? Je krijgt de do's & don't's. Wat kun je doen als professional om gerichte aandacht te hebben voor vroeg verlies? Op een manier die past bij jou en jullie werkpraktijk? Je krijgt praktische tips en handige info om de volgende dag meteen toe te passen in je werk. Dit maakt je zorg meteen beter.

37

Rouw op het werk: zien, erkennen, ondersteunen **C**

Veerle Peeters, evidence based executive coaching & HR adviesverlening

Wat als verlies en werk elkaar raken? Zowel vanuit meer dan 25 jaar HR-ervaring in de bedrijfswereld als vanuit het perspectief als rouwende mama van Mees* deelt Veerle haar inzichten in rouw op het werk. Of je nu HR professional, leidinggevende of collega bent... rouw heeft een stevige impact op mensen. Deze sessie is een warme uitnodiging om ook vanuit een professionele context een lichtpuntje te zijn voor de rouwende en zo bij te dragen aan een mensgericht HR-beleid. Doorheen de sessie wordt ruimte vrijgemaakt voor je vragen.

38

Van VERwachting naar AFwachting **C & F**

Christine Vandenhoe, Auteur 'een regenboog in jou' & Berrefonds vzw

Een zwangerschap na verlies van een kind is een zwaar onderschatte rollercoaster. Naast verdriet en gemis moet er ook plek gemaakt worden voor hoop en toekomstperspectief. Twee uitersten die haaks op elkaar staan en voor heel wat demonen zorgen. Als professionele zorgverlener kan je van grote betekenis zijn. Christine, auteur van 'een regenboog in jou'; voorziet je van tips and tricks om gezinnen nog beter te kunnen begeleiden.



De watermethode als bewaarmethode bij verlies van een baby

B

Christine Vandenhoe, Founder Berrefonds vzw en auteur 'Het rouwt in jou' en 'Een regenboog in jou'

De watermethode kent de afgelopen jaren meer en meer ingang in de ziekenhuizen en uitvaartsector. Het biedt een zachte, respectvolle manier om een overleden baby te bewaren of tijdelijk thuis te houden. In deze lezing gaan we dieper in op de praktische uitvoering van deze methode en wisselen we good practices voorbeelden uit. Ook de voor- en nadelen van de watermethode komen aan bod, eerlijk en zorgvuldig besproken.



De impact van multiculturaliteit binnen een koppel bij het verlies van een kind

B & E

Farah en Emily

Rouwbeleving is uiterst persoonlijk en voor iedereen anders. Dat dit binnen een koppel uitdagend kan zijn spreekt voor zich. Maar hoe is het wanneer beide partners dan ook nog een verschillende culturele achtergrond en geloofsovertuiging hebben? Tijdens deze workshop gaan we in gesprek met twee mama's wiens partner een andere culturele achtergrond heeft dan henzelf. Ze vertellen open over de impact van deze multiculturaliteit bij het verlies van hun kind. Over de uitdagingen dit met zich meebrengt, maar ook welke schoonheid er in verschil kan schuilen. Als hulpverlener leer je welke rol je kan opnemen bij de begeleiding van zo'n gezin.



Communicatie over ziekte en zorg met ernstig zieke kinderen en hun ouders: tools en tips

D & E

Anne van Driessche, VUB & UGent

In deze workshop zal ik wat achtergrond geven over 'advance care planning', het belang daarvan, wat we daarvan weten uit de literatuur en praktische tips om met kinderen met ernstige ziekten en hun ouders in gesprek te gaan over de ziekte, en voorkeuren en wensen in de behandeling. We bekijken ook typerende kenmerken van kinderen in verschillende ontwikkelingsfasen en waarom dat belangrijk is om in acht te nemen tijdens de communicatie. Er zitten interactieve elementen in deze workshop (in de vorm van in groep ervaringen uitwisselen en eventueel een oefening).



Kinderen als actieve wezens in een transactioneel proces

E

Lies Scaut, De Weg Wijzer

Tijdens deze workshop maak je kennis met het Transactioneel Model waarmee we kinderen zien als actieve wezens die recht hebben op rouw en waarbij hun ontwikkeling in de kindertijd als transactioneel, dynamisch en een tweerichtingsverkeer gezien wordt. Deze nieuwe visie op kinderen en rouw is ontstaan vanuit een werkgroep met 14 rouwexperten uit 9 verschillende landen waar ik deel van uitmaak. Samen trachten we af te stappen van de traditionele visie en ruimte te maken voor de eigen inbreng van kinderen waarmee zij zelf optreden als experts en anderen inspireren met hun wijsheid over rouw en verlies. Deze interactieve lezing geeft je een duidelijk kader van deze nieuwe visie op kinderen en rouw en vertrekt vanuit casuïstiek met ruimte voor vragen en eigen inbreng.





Pre-Implantatie Genetische Testing (PGT)

B

Pascale De Becker, UZ Brussel

Indien koppels een genetisch probleem hebben dat ze willen vermijden naar hun kindjes toe; kunnen ze kiezen voor PGT. Dit is een techniek die toelaat embryo's te onderzoeken om na te gaan of de erfelijke aandoening al dan niet aanwezig is. Alleen een embryo dat de erfelijke aandoening niet draagt wordt vervolgens teruggeplaatst in de baarmoeder. Tijdens deze workshop wordt meer uitleg gegeven over dit zorgpad met voorbeelden.



Rouw bij het verlies van een kind in het licht van de islam

D

Chaima Ahaddour, KU Leuven

Deze workshop biedt diepgaande inzichten in hoe rouw bij het verlies van een kind wordt beleefd binnen een islamitisch kader. De inzichten zijn gebaseerd op onderzoek bij Marokkaanse moslimvrouwen in België, waarbij werd ingezoomd op hun ervaringen met rouw en verlies. We verkennen hoe geloofsovertuigingen zoals de goddelijke wil, predestinatie en het geloof in het hiernamaals richting geven aan rouwverwerking. Ook deugden als geduld (sabr), acceptatie en dankbaarheid komen aan bod, net als de betekenis van religieuze rituelen en de steun van de gemeenschap. De workshop biedt zorgprofessionals concrete handvatten om op een cultuur- en religiesensitieve manier ondersteuning te bieden aan rouwende ouders binnen de moslimgemeenschap.



Islam, prenatale testen en zwangerschapsafbreking

E

Chaima Ahaddour, KU Leuven

Deze workshop verkent de religieuze en ethische overwegingen binnen de islamitische traditie rond prenatale testen en zwangerschapsafbreking. Daarnaast staan we stil bij hoe moslims in de praktijk omgaan met deze medische keuzes en welke morele dilemma's daarbij kunnen ontstaan. De workshop biedt zorgprofessionals inzichten en concrete handvatten om op een cultuursensitieve en respectvolle manier te communiceren met patiënten.



Bijzondere kindervuizen: inspiratie en verhalen out of A & D the box & alles is mogelijk - concepten

Kathleen Weuts, Oprichter Lou'k up, zachtmaker in afscheid

Afscheid nemen van een kindje is zo onwezenlijk. Het is zo belangrijk om op een heel persoonlijke, passende manier afscheid te nemen. Bijna alles is mogelijk bij vuizen. Een afscheid in een kasteel voor de 5 jarige ridder, een herdenking in een bloementuin vol vlinders voor het vlindermeisje van 3, een kinderboerderij vuiz tussen de dieren voor de mini boer van bijna 1, een zonnebloemen vuiz voor het stilgeboren zonnestraaltje ... alles om het afscheid zo persoonlijk, warm en passend mogelijk te maken. Ik neem jullie graag mee in verhalen van bijzondere kindervuizen.





Troostkoffer

Lise Hellemond, Berrefonds vzw

E

Tijdens deze workshop licht het Berrefonds de werking van de troostkoffer toe, een waardevol hulpmiddel voor scholen die geconfronteerd worden met het verlies van een leerling. De troostkoffer biedt handvaten en materialen om op een warme, respectvolle en kindvriendelijke manier om te gaan met rouw en verdriet binnen de klasgroep. Tijdens de sessie laten we zien wat er precies in de koffer zit, hoe je deze inzet in de eerste dagen na het overlijden én in de periode erna. We delen praktische tips, concrete voorbeelden en getuigenissen uit het werkveld. Er is ruimte voor vragen en interactie, zodat deelnemers met vertrouwen en kennis terug naar hun school kunnen keren. Deze workshop is bedoeld voor leerkrachten, directies, zorgcoördinatoren en iedereen die wil bijdragen aan een zorgzame rouwcultuur op school. Deze workshop kan ook inspirerend zijn om je eigen troostkoffer in je eigen professionele context uit te werken.



Woorden doen ertoe

Liesbeth Talboom, Berrefonds vzw

B

Wat zeg je tegen ouders die net hun kind verloren? Welke woorden, zinnen of uitspraken gebruik je beter niet? Hoe nodig je gezinnen met verdriet uit op een evenement in je stad, gemeente of ziekenhuis speciaal voor hen? Hoe schrijf je een mooie e-mail of een hartverwarmend kaartje? In deze workshop duiken we samen in goede voorbeelden en mooie teksten en is er zeker ruimte om aan de slag te gaan met voorbeelden en vragen uit de praktijk. Want verdriet kunnen we niet wegnemen, maar mooie woorden kunnen soms wel iets verzachten.



Verdrietkast: een zintuiglijke reis door verdriet, zorg en veerkracht

Julie De Keersmaecker, We love Mariefonds vzw

A & D

In deze interactieve workshop nodigt de Verdrietkast je uit tot een zintuiglijke en innerlijke verkenning van verlies, rouw en zelfzorg. In een oude letterkast vind je vakjes gevuld met symbolische voorwerpen, quotes, beelden en vragen die uitnodigen tot reflectie, vertraging en uitwisseling. We gaan aan de slag met thema's zoals verbinding, machteloosheid, herpakken en draagkracht. Er is ruimte voor stille verkenning, maar ook voor oefening en gesprek in duo's of kleine groepjes. Je neemt iets mee uit de kast – en laat iets achter dat betekenis heeft. Deze sessie is bedoeld voor zorgverleners die even willen stilstaan bij hun eigen mens-zijn in de zorg.



Opstarten van een pediatrisch palliatief liaison team

Dr. Joris Verlooy, UZA

C & F

Tijdens deze sessie geef ik toelichting over de start van het pediatrisch palliatief liaison team in Antwerpen. Wat zal onze rol zijn, wie kunnen we ondersteunen en hoe neem je contact met ons op? We lichten toe hoe het team zal werken binnen de zorg voor ernstig zieke kinderen en hun gezin, en welke zorgverleners, diensten en organisaties erbij betrokken zijn.





Wanneer rouw uiteenloopt: psychologische begeleiding bij perinataal verlies op de NICU en materniteit

B

Aithne Van den Bossche? UZA

Het verlies van een kindje ervaart iedereen verschillend. Vanuit mijn werk als psycholoog op de materniteit en neonatale intensieve zorgen (NICU) deel ik hoe die verschillen zich tonen, en wat dit betekent voor de partnerrelatie en onze rol als hulpverlener. Aan de hand van praktijkverhalen staan we stil bij wat het vraagt om als professional nabij te blijven, ook wanneer rouw uiteenloopt. Ik hoop op een interactieve lezing met ruimte voor uitwisseling en herkenning.



In dialoog met ouders: acuut verlies van een opgroeiend kind

A, C,
D & F

Ouders en Berrefonds

Als hulpverlener of professional vanuit een ander domein is het acuut verlies van een kind steeds een situatie die je raakt. Enkele ouders vertellen hun verhaal en gaan in gesprek met hulpverleners over wat echt belangrijk is. Wat als je kind in de opvang sterft? Wat als je kind omkomt bij een ongeval? Hoe ga je om met een derde partij als je kind sterft op een andere locatie dan thuis? Hoe ga je om met schuldgevoelens en onzekere antwoorden. Wat vonden ouders vervelend en welke handelingen en uitspraken werden net enorm geapprecieerd? Antwoorden op deze vragen en zoveel meer in deze workshop waar dialoog een must is."



In dialoog met ouders: perinataal verlies en zwangerschapsafbreking

A, C,
D & F

Ouders en Berrefonds

Als hulpverlener of professional vanuit een ander domein is het begeleiden van ouders die nieuw leven schenken een prachtig onderdeel van de job. Toch loopt het soms anders. Enkele ouders vertellen hun verhaal en gaan in gesprek met zorgverleners over wat echt belangrijk is. Hoe ervaren ouders het overlijden van een baby tijdens een zwangerschap of kort na de geboorte. Wat als je zelf een zwangerschapskeuze moet maken? Wat als je baby plots dood in je buik zit? Wat is de impact van het vaak onzichtbaar verlies? Antwoorden op deze vragen en zoveel meer in deze workshop waar dialoog een must is.



In dialoog met ouders: verlies van een kind aan chronische aandoening of kanker

A, C,
D & F

Ouders en Berrefonds

Als hulpverlener of professional vanuit een ander domein is het verlies van een kind waar je enige tijd voor gezorgd hebt steeds een situatie die je raakt. Enkele ouders vertellen hun verhaal en gaan in gesprek met zorgverleners over wat echt belangrijk is. Wat als je kind na maanden vechten de strijd verliest tegen een slepende ziekte. Kan je je voorbereiden en hoe neem je bewust afscheid? Hoe vul je de dagen tijdens een palliatieve fase? Wat waren zaken die enorm geapprecieerd werden en welke zaken vonden ouders moeilijk? Antwoorden op deze vragen en zoveel meer in deze workshop waar dialoog een must is.





Als veel sterkte veel te weinig is: een workshop om communicatie bij perinataal verlies te verbeteren

F

Liesbeth van Kelst, KdG

Elke zorgverlener binnen de moeder-kindzorg wordt tijdens zijn carrière geconfronteerd met de zorg voor ouders die een kind (gaan) verliezen of verloren zijn. Ouders die zo'n verlies meemaakten geven aan dat zij nog te vaak op goed bedoelde maar ongepaste communicatie van zorgverleners stuiten. Zorgverleners geven op hun beurt aan te zoeken naar concrete handvaten om op een goede manier te communiceren met de ouders in deze moeilijke periode.



Ronde tafel

B & E

Ouders die een kind verloren zijn en Berrefonds vzw

In deze workshop brengen we professionals uit diverse werkvelden samen rond de tafel om ervaringen, inzichten en best practices met elkaar te delen rond perinataal verlies. We gaan in gesprek over hoe deze kwetsbare vorm van verlies wordt opgevangen binnen ieders eigen werkcontext. Het doel is om van elkaar te leren, elkaar te inspireren en handvatten te verzamelen om de zorg voor ouders in deze ingrijpende periode nog beter vorm te geven.



Ronde tafel

B & E

Ouders die een kind verloren zijn en Berrefonds vzw

In deze workshop brengen we professionals uit diverse werkvelden samen rond de tafel om ervaringen, inzichten en best practices met elkaar te delen. We gaan in gesprek over hoe we ouders begeleiden bij het overlijden van hun kind na ziekte. Dit vanuit ieders eigen werkcontext. Het doel is om van elkaar te leren, elkaar te inspireren en handvatten te verzamelen om de zorg voor ouders in deze ingrijpende periode nog beter vorm te geven.

